

Budapest félszázados fejlődése.

A főváros egyik tanácsi határozata eredményeképpen több mint ötszáz oldalra terjedő vastok kötet jelent meg dr. *Thirring Gusztáv* összeállításában, aki ebben az érdekes és Budapestet minden viszonylatban ismerető műben igen sok értékes adatot vonultat föl, hogy számokkal bizonyítsa azt a csodálatos fejlődést, amely a fővárosnak 1873-tól kezdve 1923-ig terjedő időközben osztályrészéül jutott.

Az utcák és terek száma ez idő szerint 1676; a főváros területe pedig 1638 hektár, szemben a harminc év előtti 1160 hektárral. A fejlődés irányát és külterjességét mutatja, hogy az utcák területe a beltelken 481 hektárról csak 538-ra emelkedett, a kültelken ellenben 678 hektárról 1099-re.

Nagyobb érdeklődésre tarthat számot az a kimutatás, amely egyes utcák népességének alakulására s az ott található házak népességére vonatkozik. Így tudjuk meg a többek között, hogy a *Fehérvári-uton* az 1880-ban volt népesség 332-ről 7681-re emelkedett, a *Bécsi-uton* 1479-ről 5040-re, a *Margit-köruton* 813-ról 4703-ra, a *Hidegkúti-uton* 178-ről 3750-re, a *Budafoki-uton* 188-ről 2938-ra, az *Alkólás-utcán* 517-ről 2094-re, a *Krisztina-köruton* 370-ről 2879-re. A balparton, vagyis a pesti részen az *Üllői-ut* népessége 3235-ről 15.368-ra nőtt, a *Rákóczi-uton* 2794-ről 9133-ra, a *Dob-utcán* pedig 5396-ról 8781-re. Nagyobb figyelmet érdemel az utolsó ötven esztendő alatt megnyílt és kiépült új utcák népességének gyarapodása is. A számok azt mondják, hogy a *Hungária-körut* népessége 51-ről 7400-ra, a *Visegrádi-utcaé* 999-ről 7245-re, a *Thököly-uté* 769-ről 5867-re, az *István-uté* 217-ről 5652-re, a *József-köruté* 387-ről 5635-re, a *Teréz-köruté* pedig 880-ról 4489-re nőtt. Még feltűnőbb, hogy a *Hernád-utca* népessége az említett idő alatt 8-ről 4345-re izmosodott.

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

312

Szerző: .....

Cím: *Budapest félszázados fejlődése*

Hely

Idő

" 1873 / 1923 "

Személy

Helyszám

Forrás: *Pesti Hírlap*

3n

(Hely)

1925. 3. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

E félszázad folyamán épültek ki a balparton a nagykörutak igen sok utcával együtt és ez idő alatt öltött szinte óriási arányt Buda fejlődése, amely Pestét jóval felülmulata. De ez időközben lett naggyá *Ujpest, Rákospalota, Pestujhely, Kispest, Pesterzsébet és Csepel is a többivel együtt.* Ez alatt az ötven esztendő alatt, amelyről az adatok meg-

emlékeznek, a fővárosban a magas, emeletes házak vették át az uralmat, pedig *Budapest egyesítése idején a földszintes épületek az összes háznaknak háromnegyed részét tették ki.* Ma ezek a kis házak kák az épületeknek csak felét adják, ellentétben a bérházakkal, amelyek száma *harmincháromszorosan növekedett meg.*

1880-ban az egy-öttszobás épületek száma 4370-re rugott, ellentétben 1920-szal, amikor ez a szám már 6988-ra emelkedett. Ez időköz alatt a hat-tízsobás épületek száma 2449-ről 3762-re, a tizenegy-huszsobásoké 1838-ról 2857-re, a huszonegy-ötvenszobásoké 1287-ről 3741-re, az ötvenegy-száz-szobásoké 318-ról 1984-re, a száznál több szobásoké pedig 37-ről 325-re emelkedett, ami Budapestnek hamarosan nagyvárosias jellegét is adott.

1869-ben, amikor az épületek nagyrésze kicsi és földszintes volt, egy-egy épületre körülbelül 29 lélek jutott s ez a szám az évek multával 37-re, majd 40-re nőtt. Manapság a legnagyobb lakottságot a *József- és Lipótvárosban* levő házak érik el, amelyekben 70—72 lakó talál födelet.

Budapest fejlődésének egyik tünete a nem lakás céljaira szolgáló ugynevezett egyéb épületek számának erős emelkedése. Ezek tulnyomólag közigazgatási, közművelődési és közgazdasági célokat szolgálóknak. Ezeknek a száma ötven esztendő alatt meg-tízszereződött, ami azt jelenti, hogy rohamosabban készültek, mint a lakóházak. Ilyen középület 1869-ben még csak 234 volt, de ezeknek a száma ma már

2395-öt tesz ki.

Annak illusztrálására, hogy a főváros lakossága milyen lakásokban huzódik meg, ide jegyezzük, hogy egyszobás lakásban 1920-ban 107.483, kétszobásban 54.282, háromszobásban 24.446, négy-szobásban 10.842, ötszobásban 4016, hatszobásban 1359, hétszobásban 543, nyolcszobásban 192, kilenc-szobásban pedig 216 ember lakott. Mindebből per-se az tűnik ki, hogy a népesség legnagyobb része

egy-kétszobás lakásokban huzza meg magát, ami természetesen egészségtelen zsúfoltságot jelent.

Budapest az 6 948.800 lakosával 1920-ban a világvárosok között a tizedik helyet foglalta el. Előtte van London, Berlin, Párizs, Bécs, Pétervár, Glasgow, Moszkva, Hamburg és Varsó. Valószínű azonban, hogy az utóbbi években a két orosz város népessége úgy megfogyott, hogy Budapestet immár nem előzi meg.

Ami a nemek elosztását illeti, atekintetben a jelentés arra mutat rá, hogy *Budapesten is a nők vannak tulsulyban.* 1869-ben ezer férfira 976, 1880-ban 1068, 1890-ben 1055, 1900-ban 1071, 1910-ben 1030, 1920-ban pedig 1154 nő esett. Nem érdeketlen, hogy a területi elosztás tekintetében *a nők tulsulya a budai oldalon mindig nagyobb volt, mint a pesti részeken* és szintén nagyobb a bel-, mint a kültelkeken. *Budapesten az egyesítés idején a férfinépességnek csak egyharmada élt házasságban, de azután lassanként 36 százalékra emelkedett.*

A hitfelekezetek a szóbanforgó ötven esztendő alatt többé-kevésbé gyarapodtak s hol az egyik, hol a másik tört előre. 1869-ben a római katolikusok száma 195.024 volt s ez a szám 1920-ban 548.727-re emelkedett. Az evangélikusoké ez idő alatt 14.316-ról 44.894-re, a reformátusoké 13 008-ról 101.124-re a görögkatolikusoké 599-ről 10.065-re, a görögkeletieké 1883-ról 4346-ra, a zsidóké pedig 44.890-ről 215.512-re növekedett. *Budapesten tehát a két legnépesebb felekezetet a katolikusok és a zsidók adják.*

A nemzetiség tekintetében a magyarság gyarapodása ez ötven esztendő alatt óriási volt, amit a többek között az is bizonyít, hogy amíg 1880-ban *a magyarok száma 201 505-öt tett ki, addig ez a szám 1920-ban 837.858-ra nőtt. A nem magyaroké pedig ez idő alatt 154.177-ről 91.128-ra csökkent*